

2026. aasta lind piiritaja

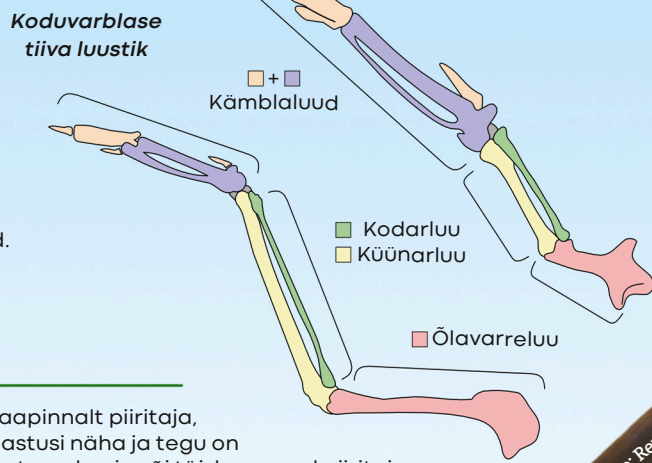
Piiritaja (*Apus apus*) kandis varem piirpääsukese nime, kuid pole eesti rahvuslinnu suitsupääsukese sugulane. Piiritajad elavad meil enamasti asulas ja teevad pesa müüriprakku, katuseorva sisse või pesakasti. Piiritajapaar pesitseb samas kohas aastaid järjest. Piiritajate arvukus on vähenemas, kuna paneelmajade soojustamisel ja katusetööl kaovad sobivad pesitsuskohad.

MIKS ON ÜLIKIIRELT LENDAV LIND MAAPINNAL NII ABITU?

Vastus peitub anatoomias, aga on nähtav isegi nimes: ladinakeelne sõna *Apus* tuleb kreeka keelest ja tähendab jalutut. Piiritajal on väikesed ja nõrgad jalad ning ülipikad tiivad. Seetõttu ei suuda nad tasaselt pinnalt lendu tõusta.

Kui leiad maapinnalt piiritaja, kel pole vigastusi näha ja tegu on lennuvõimestunud poja või täiskasvanud piiritajaga, saab ta lendu aidata. Võta lind peo peale ja mine avatud alale, keera end näoga tuule poole, õõtsutades vajaduse korral kätt kergelt üles-alla. Õhku visata ei tohi!

Saba pikkus 8 cm kaheharuline

Jalad väikesed helepruunid

Ohutegurid:

- * pesitsuspaikade kadumine (nüüdishoonetes pole õõnsusi, kuhu piiritaja saaks pesa teha)
- * toidunappus (putukate arvukuse vähenemine, näiteks põllumajanduskemikaalide tõttu)

Silmad on tumepruunid

Must nokk

Valge kurgualune

Pikkus 16-18 cm

Sulestik mustjaspruun, emane ja isane sarnased

Toit: lennult püütud putukad ja ämblikud

Kuju poolest meenutab pääsukest

Kehamass: umbes 45 grammi

Eluiga: kuni 20 aastat (keskmine 7 aastat)

Horisontaalne lennukiirus: kuni 110 km/h (lindude seas üks suurimaid)

PESITSEMINE

Pesitseb eelistatult seltsinguliselt, ehitades pesasid puuõõnsustesse, kaljulõhedesse, kaljuurgudesse, katusealustesse ja hoonete pragudesse.

Kurnas kuni neli muna. Hautakse kordamööda, 17-27 päeva.

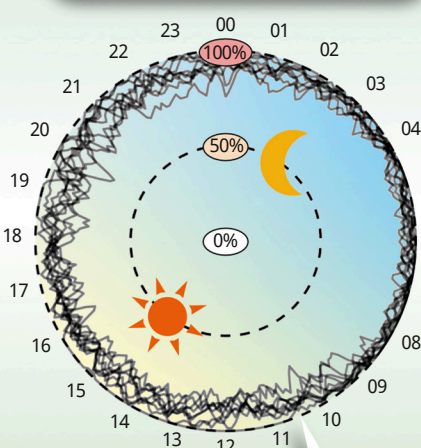
Pojad kooruvad jaanipäeva paiku. Veedavad pesas 5-6 nädalat, püsiva toidunappuse korral võivad langeda päevadeks tardumusenne. Kohe pärast pesast lahkumist on nad võimelised iseseisvalt lendama ja toituma.

Piiritajat saab aidata, ehitades spetsiaalse pesakasti, mille võib paigaldada puule või hoone seinale. Piiritaja võib pesitseda ka kuldnoka kastis. Pesakastide ehitamisest saab lugeda EL 2026. a 3. numbrist.

ÕHUELUGA KOHASTUNUD

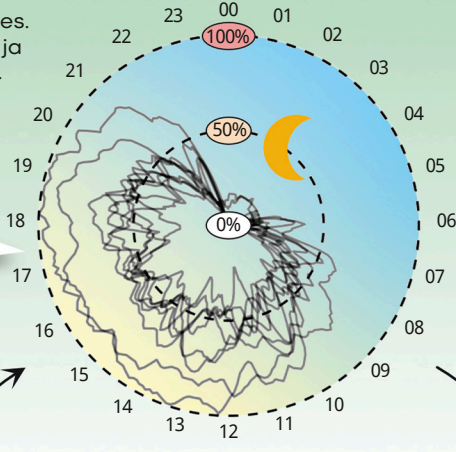
Piiritajad veedavad suure osa elust lennates. Õhtuti liiguvad nad kuni 3000 m kõrgusele ja veedavad öö aeglaselt purilennus liiveldes. Sel moel väheneb tõenäosus kohata röövlindude, nagu kakke, või põrgata kokku inimese loodud ehitistega.

Kõige rohkem eristub pesitsusperiood, kus linnud on öösel pesal ja päeval käiakse pidevalt poegadele toitu toomas.

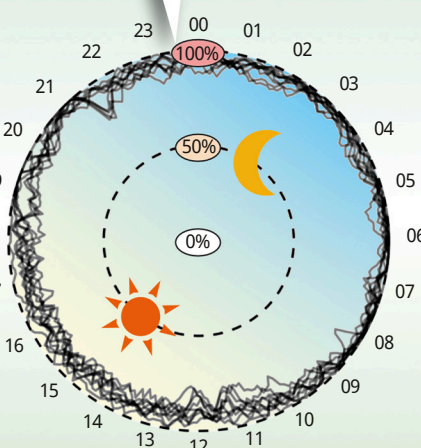
Kevadrände lennuaktiivsus sarnaneb sügisrände omaga, üle 99% ajast õhus.

PESITSEMINE

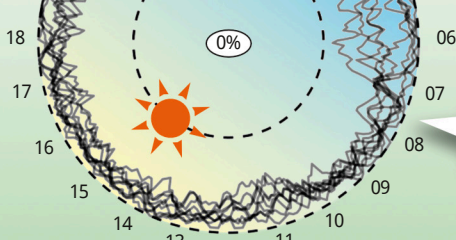

Graafikute allikad on Rootsi teadlaste uuringud aastastest 2013 ja 2014 [3]. Andmed on üheksa isendi kohta. Lendamise osakaal on mõõdetud 5-minutiliste lennuperioodide põhjal.

Sügisrände ajal lendasid linnud suure osa ajast aktiivselt, eriti öösel. Päeval veetsid nad osa ajast liiveldes (purilend).

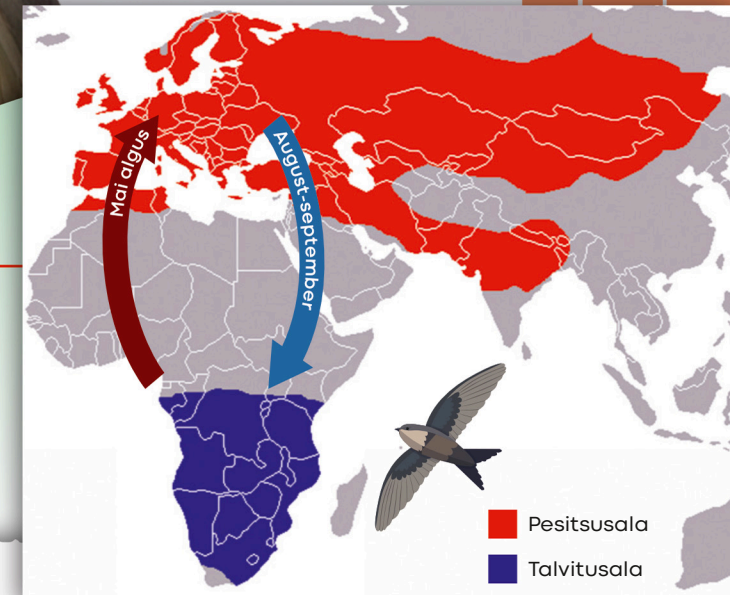
Talvituspaikades tegutsevate piiritajate öine aktiivsus on eri isenditel pisut erisugune.

AKTIIVSUS TALVITUSALADEL

RÄNDAMINE

Piiritajad saavad meile mai esimesel poolel. Alates juuli lõpust hakkavad nad lahkuma Lõuna-Aafrikasse ja viimased lendavad ära septembris. Rändeteed sinna ja tagasi võivad erineda, näiteks pesitsuspaikadesse lendavad piiritajad pigem Lääne-Aafrika kaudu, sest seda soosivad kevadised tuuled. Tänu sellele jõuavad nad kohale tunduvalt kiiremini kui sügisrände ajal: umbes kahe nädalaga kuue asemel.

PIIRITAJA JA SUITSUPÄÄSUKU Milles on vahe?

Selts piiritajalised ehk pikatiivalised (<i>Apodiformes</i>)	Taksonoomiline kuuluvus	Selts värvulised (<i>Passeriformes</i>)
Pruunikasmust, kurgu all valkjais laik, tiivad pealt tumedamad	Sulestik	Keha ülapiil sinakasmust, alapool valge, laup ja kurgualune punakaspruun
Pikad ja väga kitsad	Tiivad	Pikad ja kitsad
Lühike	Saba	Pikk sabahark
„Piiri-piiri“	Häältsus	Reibas sidin, kutsehüüd „Vidiiti!“
Majade ventilatsioonivahed, katuse all, kuldnoka pesakastides ja puuõõnsustes	Pesitsemine	Laudas, küünis, kuuris, tuulekodade ja sildade all. Üks sagedamini kohatav taluõuelind
Inimene näeb neid lennus või pesa läheduses	Kus saab kohtuda?	Peale lendavate ja pesas olevate suitsupääsukeste võib neid näha ka elektritraadil või katuseharjal istumas

- Allikad:
1. phys.org/news/2022-04-common-swifts-daily-torpor-energy.html
 2. sciencedirect.com/science/article/pii/S0960982216310636 Hedenström et al. 2016

Piiritajast saab rohkem teada ja ülevaate 2026. aasta linnu tegevustest leiab: <http://eoy.ee/piiritaja>

Piiritaja noorlind